YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

11 päivänä syyskuuta 2001 *

Asiassa C-71/99,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään G. zur Hausen ja P. Stancanelli, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Saksan liittotasavalta, asiamiehinään W.-D. Plessing ja C.-D. Quassowski,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

kasviston suojelusta 21 päivänä toukokuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (EYVL L 206, s. 7) mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toimittanut komissiolle direktiivin 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa mainittua täydellistä luetteloa alueista eikä näitä alueita koskevia tietoja kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. Gulmann (esittelevä tuomari) sekä tuomarit V. Skouris, R. Schintgen, F. Macken ja J. N. Cunha Rodrigues,

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 3.5.2001 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY:n perustamissopimuksen 169 artiklan (josta on tullut EY 226 artikla) nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 1.3.1999 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21 päivänä toukokuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (EYVL L 206, s. 7) mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toimittanut komissiolle direktiivin 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa mainittua täydellistä luetteloa alueista eikä näitä alueita koskevia tietoja kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti.

Yhteisön oikeus

2 Direktiivin 2 artiklan mukaan direktiivin tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä suojelemalla luontotyyppejä ja luonnonvaraista eläimistöä ja kasvistoa jäsenvaltioiden sillä Euroopassa olevalla alueella, jossa perustamissopimusta sovelletaan.

3 Direktiivin 3 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Perustetaan erityisten suojelutoimien alueiden yhtenäinen eurooppalainen ekologinen verkosto, 'Natura 2000'. Tämän verkoston avulla, joka koostuu alueista, joilla on liitteessä I lueteltuja luontotyyppejä ja liitteessä II lueteltujen lajien elinympäristöjä, on varmistettava kyseisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai tarvittaessa ennalleen saattaminen niiden luontaisella levinneisyysalueella.

Natura 2000 -verkostoon kuuluvat myös jäsenvaltioiden direktiivin 79/409/ETY säännösten mukaisesti luokittelemat erityisten suojelutoimien alueet.

2. Kunkin jäsenvaltion on edistettävä Natura 2000:n aikaansaamista siinä suhteessa kuin sen alueella esiintyy 1 kohdassa tarkoitettuja luontotyyppejä ja lajien elinympäristöjä. Jäsenvaltion on tätä varten osoitettava 4 artiklan mukaisesti alueita erityisten suojelutoimien alueiksi ottaen huomioon 1 kohdassa tarkoitetut tavoitteet."

4 Direktiivin 1 artiklan j alakohdan mukaan "alueella" tarkoitetaan maantieteellisesti määriteltyä aluetta, joka on selvästi rajattu. Direktiivin 1 artiklan k alakohdan mukaan "yhteisön tärkeänä pitämällä alueella" tarkoitetaan aluetta, joka luonnonmaantieteellisellä alueella tai alueilla, joihin se kuuluu, edistää merkittävästi liitteessä I olevan luontotyypin tai liitteessä II olevan lajin suotuisan suojelun tason säilyttämistä tai ennalleen saattamista ja joka voi myös edistää merkittävästi Natura 2000:n yhtenäisyyttä ja/tai edistää osaltaan merkittävästi luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä kyseisellä luonnonmaantieteellisellä alueella tai alueilla. Laajoilla alueilla elävien eläinlajien osalta yhteisön tärkeänä pitämät alueet vastaavat näiden lajien luontaisella levinneisyysalueella paikkoja, joissa on lajien elämälle ja lisääntymiselle välttämättömät fyysiset tai biologiset tekijät.

5 Luontotyyppidirektiivin 4 artiklassa säädetty erityisten suojelutoimien alueiden osoittamismenettely käsittää neljä vaihetta. Ensimmäiseksi kukin jäsenvaltio laatii luettelon alueista, joilla on liitteessä I määriteltyjä luontotyyppejä ja liitteessä II mainittuja luontaisia lajeja (4 artiklan 1 kohta). Toiseksi komissio laatii yhteisymmärryksessä kunkin jäsenvaltion kanssa ja niiden esittämien luetteloiden

pohjalta luonnoksen yhteisön tärkeinä pitämien alueiden luetteloksi (4 artiklan 2 kohdan ensimmäinen ja toinen alakohta). Kolmanneksi komissio hyväksyy 21 artiklassa tarkoitettua menettelyä noudattaen luettelon valituista yhteisön tärkeänä pitämistä alueista (4 artiklan 2 kohdan kolmas alakohta ja 3 kohta). Neljänneksi jäsenvaltion on osoitettava nämä alueet erityisten suojelutoimien alueiksi (4 artiklan 4 kohta).

6 Ensimmäisen vaiheen osalta direktiivin 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään erityisesti, että jäsenvaltiot laativat siinä mainitun alueiden luettelon liitteessä III (1 vaihe) vahvistettujen perusteiden ja asianmukaisen tieteellisen tietämyksen perusteella.

7 Luontotyyppidirektiivin liitteen III (1 vaihe) A ja B kohdassa luetellaan seuraavat perusteet:

"A. *Alueen arviointiperusteet jonkin liitteessä I mainitun luontotyypin osalta*

a) Luontotyypin edustavuus kyseisellä alueella.

b) Luontotyypin pinta-ala verrattuna kyseisen luontotyypin kokonaispinta-alaan kansallisella alueella.

c) Kyseisen luontotyypin rakenteen ja toimintojen suojeluaste ja mahdollisuudet palauttaa alkuperäinen tila.

d) Yleisarviointi alueen merkityksestä kyseisen luontotyypin suojelulle.

B. *Alueen arviointiperusteet jonkin liitteessä II mainitun lajin osalta*

a) Alueella elävän kannan koko ja tiheys verrattuna kansallisen alueen muihin kantoihin.

b) Kyseisen lajin ja sen elvyttämismahdollisuuksien kannalta tärkeiden elinympäristötekijöiden suojeluaste.

c) Alueella elävän kannan eristyneisyys verrattuna lajin luontaiseen levinneisyyteen.

d) Yleisarviointi alueen merkityksestä kyseisen lajin suojelulle."

8 Direktiivin liitteen III (1 vaihe) C kohdan mukaan jäsenvaltiot luokittelevat liitteen III (1 vaihe) A ja B kohdassa määrättyjen perusteiden mukaan alueet, joiden ne kansallisessa luettelossaan ehdottavat soveltuvan yhteisön tärkeinä pitämiksi

alueiksi sen mukaan, mikä niiden suhteellinen merkitys on jonkin liitteessä I mainitun luontotyypin tai liitteessä II mainitun lajin suojelulle.

9 Direktiivin 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan luettelo ehdotetuista alueista on toimitettava komissiolle kolmen vuoden kuluessa tämän direktiivin tiedoksiantamisesta yhdessä kutakin aluetta koskevien tietojen kanssa. Näihin tietoihin kuuluu alueen kartta, nimi, sijainti ja laajuus sekä liitteessä III (1 vaihe) eriteltyjen perusteiden soveltamisesta saadut tiedot, ja ne on toimitettava lomakkeella, jonka komissio on valmistellut 21 artiklassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti (jäljempänä lomake).

10 Koska direktiivi annettiin tiedoksi 10.6.1992, jäsenvaltioiden olisi pitänyt toimittaa komissiolle luettelo ehdotetuista alueista yhdessä kutakin aluetta koskevien tietojen kanssa ennen 11.6.1995.

11 Lomake vahvistettiin vasta ehdotettujen Natura 2000 -alueiden ilmoituslomakkeesta 18 päivänä joulukuuta 1996 tehdyllä komission päätöksellä 97/266/EY (EYVL 1997, L 107, s. 1). Päätös annettiin tiedoksi jäsenvaltioille 19.12.1996 ja julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 24.4.1997.

Oikeudenkäyntiä edeltävä menettely

12 Koska komissio ei ollut saanut Saksan viranomaisilta täydellistä luetteloa alueista, joilla on liitteessä I mainittuja luontotyyppejä ja liitteessä II mainittuja

luontaisia lajeja, eikä näitä alueita koskevia tietoja, eikä mitään muutakaan tietoa, jonka perusteella se olisi voinut päätellä, että Saksan liittotasavalta on toteuttanut tarpeelliset toimenpiteet direktiivin 4 artiklan mukaisten velvoitteidensa noudattamiseksi, komissio kehotti 4.3.1996 päivätyllä virallisella huomautuksella EY:n perustamissopimuksen 169 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti Saksan hallitusta esittämään komission huomautuksia koskevat väitteensä kahden kuukauden määräajassa.

13 Saksan viranomaiset ilmoittivat komissiolle 8.8.1996, että Saksan oikeuden mukaan osavaltioilla on toimivalta valita erityisten suojelutoimien alueiksi osoitettavat alueet. Koska osavaltiot olivat ilmoittaneet, että ne osoittaisivat alueet vasta kun luontotyyppidirektiivi olisi saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä, Saksan viranomaiset totesivat, että ne eivät voineet toimittaa täydellistä luetteloa niistä kansallisista alueista, jotka tultaisiin osoittamaan erityisten suojelutoimien alueiksi.

14 Saksan viranomaiset lähettivät komissiolle 30.9.1996, 24.1.1997, 28.1.1997 ja 11.6.1997 päivätyillä kirjeillään useita luetteloita alueista, jotka sijaitsevat Baijerin ja Saksi-Anhaltin osavaltion alueilla.

15 Ottaen huomioon, että lomake oli käytettävissä vasta 19.12.1996, komissio osoitti Saksan hallitukselle 3.7.1997 päivätyn täydentävän virallisen huomautuksen, jossa se moitti Saksan hallitusta uudelleen siitä, että se ei ollut toimittanut täydellistä luetteloa alueista ja näitä alueita koskevia tietoja, ja kehotti Saksan hallitusta uudelleen esittämään tätä direktiivin 4 artiklan 1 kohdan rikkomista koskevat huomautuksensa kuukauden määräajassa. Komissio korosti erityisesti lomakkeen käytön välttämättömyyttä merkityksellisten tietojen ilmoittamisessa.

16 Saksan viranomaiset lähettivät 21.10.1997 luettelon Schleswig-Holsteinin osavaltion alueella sijaitsevista alueista. Lisäksi he vetosivat 27.10.1997 päivätyssä kirjeessään kansallisen oikeutensa erityisyyteen siltä osin kuin siinä annetaan osavaltioille asiaa koskeva toimivalta. He totesivat tältä osin, että koska täytäntöönpanoa koskevaa lakia ei ole vielä annettu, osavaltiot eivät aikoneet toimittaa täydellistä luetteloa alueista, jotka ne aikoivat valita.

17 Koska komissio katsoi, että se ei voinut Saksan viranomaisten kanssa käymänsä kirjeenvaihdon perusteella päätellä, että Saksan liittotasavalta olisi toimittanut täydellisen luettelon alueista, joilla on liitteessä I mainittuja luontotyyppejä ja liitteessä II mainittuja luontaisia lajeja, ja näitä alueita koskevia tietoja, se lähetti Saksalle 19.12.1997 perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisen perustellun lausunnon, jossa se kehotti tätä jäsenvaltiota toteuttamaan perustellun lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden määräajassa sen tiedoksiantamisesta.

18 Saksan viranomaiset lähettivät 28.1.1998, 13.3.1998, 19.3.1998, 10.9.1998, 22.9.1998, 14.10.1998, 20.10.1998 ja 27.10.1998 päivätyissä kirjeissään luetteloita, jotka koskivat Hessenin, Thüringenin, Baijerin, Saksi-Anhaltin, Saarinmaan, Hampurin, Rheinland-Pfalzin, Bremenin, Ala-Saksin ja Berliinin osavaltioiden alueella sijaitsevia alueita. Ne toimittivat lisäksi 25.3.1998, 7.4.1998, 11.5.1998 ja 23.6.1998 päivätyillä kirjeillään kaavakkeet alueista, jotka aiemmin oli ilmoitettu komissiolle. Ne lähettivät lopulta 14.4.1998 ja 15.4.1998 päivätyillä kirjeillään komissiolle taulukon, jossa ehdotettiin kunkin osavaltion osalta aikataulua direktiivin 4 artiklan 1 kohdan mukaisten velvoitteiden noudattamista koskevien toimenpiteiden toteuttamiseksi.

19 Koska komissio katsoi, että se ei voinut näiden tietojen perusteella päätellä, että direktiivin noudattamisen laiminlyönti olisi Saksan liittotasavallan osalta kokonaan päättynyt, se päätti nostaa nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

Ensimmäinen kanneperuste

20 Komissio muistuttaa sen velvoitteen osalta, jonka mukaan sille on toimitettava luettelo direktiivin 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa mainituista alueista, että kukin jäsenvaltio myötävaikuttaa yhtenäisen eurooppalaisen ekologisen verkoston perustamiseen siinä suhteessa kuin sen alueella esiintyy direktiivin liitteessä I mainittuja luontotyyppejä ja liitteessä II mainittujen lajien elinympäristöjä. Direktiivin 4 artiklan 1 kohta ja liite III yhdessä osoittavat, että jäsenvaltioilla on tiettyä harkintavaltaa valitessaan luetteloon sisällytettäviä alueita. Komissio korostaa kuitenkin, että jäsenvaltioiden harkintavalta on seuraavan kolmen edellytyksen alainen:

— ehdotettavien alueiden valinnassa on noudatettava ainoastaan tieteellisiä arviointiperusteita

— ehdotettavilla alueilla on taattava homogeeninen maantieteellinen kattavuus ja niiden on edustettava kunkin jäsenvaltion koko aluetta, jotta voidaan taata tuloksena olevan verkoston yhdenmukaisuus ja tasapaino. Jäsenvaltion laatiman luettelon on näin ollen heijastettava sen alueella olevien luontotyyppien ekologista (ja lajien osalta geneettistä) monimuotoisuutta

— luettelon on oltava täydellinen eli kunkin jäsenvaltion on ehdotettava sellaista määrää alueita, että luetteloon voidaan sisällyttää riittävän edustava

määrä kaikkia jäsenvaltion alueella olevia liitteen I luontotyyppejä ja liitteen II lajien elinympäristöjä.

21 Komissio toteaa, että se saattoi tämän oikeudenkäynnin vireille, jotta tuomioistuin toteaisi, että Saksan kansallinen luettelo on selvästi riittämätön ja sillä ylitetään laajasti jäsenvaltioille annettu harkintavalta. Tällainen riittämättömyys on ilmeinen sen tilanteen osalta, joka vallitsi perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä, ja vaikka Saksan viranomaiset ovat tämän päivämäärän jälkeen toimittaneet useita muita alueiden luetteloita, ne rikkomukset, joita heidän on väitetty tehneen, jatkuvat edelleen. Komissio toteaa tältä osin, että kun vertaillaan Saksan viranomaisten ehdotuksia ja heidän toimittamiaan tieteellisiä tietoja, erityisesti Bundesamt für Naturschutzin (liittovaltion luonnonsuojeluvirasto) toimittamaa käsikirjaa "Das europäische Schutzgebietssystem Natura 2000", ilmenee selvästi, että direktiiviä on näin rikottu. Saksan kansallinen luettelo ei siis ole direktiivin 4 artiklan 1 kohdan arviointiperusteiden mukainen, kun sitä tarkastellaan yhdessä liitteen III kanssa.

22 Saksan hallitus myöntää, että se ei ollut perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä ilmoittanut komissiolle kaikkia niitä alueita, jotka sen oli tarkoitus sisällyttää direktiivin 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuun alueiden luetteloon, mutta se toteaa ensiksikin, että direktiivin 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa edellytetyn luettelon toimittamista koskevan velvollisuuden täyttäminen on riippuvainen siitä, että jäsenvaltiot vastaanottavat komission laatiman vakiolomakkeen, joka on ensimmäinen asiakirja, jossa määritellään tiedot, joiden perusteella asiaankuuluvat alueet valitaan. Näin ollen tämän velvoitteen täyttämiselle asetettu määräaika on voinut alkaa kulua aikaisintaan lomakkeen tiedoksiantamisesta, eikä määräaika vielä ollut päättynyt päivänä, jolloin komissio nosti kanteen.

23 Saksan hallitus väittää toiseksi, että jäsenvaltioille on direktiivillä annettu laaja harkintavalta niiden alueiden valinnassa, joiden tulee olla komissiolle lähetettävässä luettelossa. Niiden on ilmoitettava vain alueet, jotka ne katsovat asian-

mukaisiksi ja välttämättömiksi erityisten suojelutoimien alueiden yhtenäisen eurooppalaisen verkoston luomiseksi teknisten arviointiperusteiden nojalla ja direktiivin tavoitteet huomioon ottaen. Saksan liittotasavallan mukaan kansallinen taso on sopivin asianmukaisen valinnan tekemiseksi niistä alueista, joilla on direktiivin liitteen I luontotyyppejä ja liitteen II lajien elinympäristöjä. Jäsenvaltiot tuntevat paremmin valtionsa alueella olevat alueet.

24 Kolmanneksi Saksan hallitus riitauttaa ne tieteelliset lähteet, joita komissio on käyttänyt perustana osoittaakseen, että Saksan toimittama luettelo on epätäydellinen. Sen mukaan tämän tuomion 21 kohdassa mainittu käsikirja ei millään tavoin ole saksalainen viiteluettelo eikä edes tieteellisesti varma arvioinnin pohja.

25 Ensiksi on todettava, että velvollisuus toimittaa luettelo direktiivin 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa mainituista alueista ei ole riippuvainen lomakkeen hyväksymisestä. Lomake ei itse asiassa ollut ensimmäinen asiakirja, jossa määriteltiin tiedot, joiden perusteella jäsenvaltiot voivat valita merkitykselliset alueet. Jäsenvaltioilla oli direktiivin tiedoksiantamisesta lähtien tiedossaan kaikki huomioon otettavat arviointiperusteet. Direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jokaisen jäsenvaltion on laadittava liitteessä III (1 vaihe) vahvistettujen perusteiden ja asianmukaisen tieteellisen tietämyksen perusteella luettelo alueista, josta ilmenee, mitä liitteen I luontotyyppejä ja liitteen II luontaisia lajeja sen kansallisella alueella olevilla alueilla on. Direktiivin liitteestä III (1 vaihe) seuraa, että merkitykselliset arviointiperusteet ovat luontotyypin edustavuus kyseisellä alueella, luontotyypin pinta-ala ja suojeluaste, alueella elävän kannan koko ja tiheys, kannan eristyneisyys, elinympäristön suojeluaste ja lopulta alueiden verrattavissa oleva arvo.

26 On todettava, että vaikka erityisten suojelutoimien alueiksi mahdollisesti osoitettavien alueiden yksilöimistä koskevista direktiivin 4 artiklan 1 kohdan sään-

nöksistä seuraakin, että jäsenvaltioilla on tiettyä harkintavaltaa ehdottaessaan alueita, niiden on kuitenkin — kuten komissiokin on todennut — toteutettava tämä menettely direktiivissä mainittuja arviointiperusteita noudattaen.

27 Tältä osin on syytä muistuttaa, että komissiolla on oltava käytettävissään tyhjentävä luettelo alueista, jotka kansalliselta kannalta ovat ekologisesti merkityksellisiä pyrittäessä luontotyyppidirektiivissä tarkoitettuun luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelua koskevaan tavoitteeseen, jotta komissio voisi laatia sellaisen luonnoksen yhteisön tärkeinä pitämien alueiden luetteloksi, jonka perusteella muodostetaan erityisten suojelutoimien alueiden yhtenäinen eurooppalainen ekologinen verkosto. Luettelo laaditaan tässä tarkoituksessa kyseisen direktiivin liitteessä III (1 vaihe) säädettyjen perusteiden pohjalta (asia C-371/98, First Corporate Shipping, tuomio 7.11.2000, Kok. 2000, s. I-9235, 22 kohta).

28 Vain tällä tavalla on lopultakin mahdollista päästä luontotyyppidirektiivin 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuun tavoitteeseen, jonka mukaan on varmistettava kyseisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suotuisan suojelun tason säilyminen ja ennalleen saattaminen niiden luontaisella levinneisyysalueella, joka voi sijaita yhteisön yhden tai useamman sisäisen rajan eri puolilla. Luontotyyppidirektiivin 1 artiklan e ja i alakohdasta ilmenee, kun näitä kohtia tarkastellaan yhdessä kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan kanssa, että luontotyypin tai lajin suotuisan suojelun tasoa on arvioitava jäsenvaltioiden sen Euroopassa olevan alueen kokonaisuuden kannalta, jossa perustamissopimusta sovelletaan (em. asia First Corporate Shipping, tuomion 23 kohta).

29 On todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan arvioitaessa sitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteensa, otetaan huomioon jäsenvaltion tilanne sellaisena kuin se oli perustellussa lausunnossa asetetun

määräajan päättyessä. Yhteisöjen tuomioistuin ei voi ottaa huomioon tämän jälkeen tapahtuneita muutoksia (ks. mm. asia C-266/99, komissio v. Ranska, tuomio 8.3.2001, Kok. 2001, s. I-1981, 38 kohta).

30 On todettava, että Saksan komissiolle perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä eli 19.2.1998 toimittaman kansallisen luettelon sisältö oli ilmeisen riittämätön ja sillä ylitettiin laajasti se harkintavalta, joka jäsenvaltioilla on käytettävissään, kun ne laativat direktiivin 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua alueiden luetteloa. Tämän tuomion edellisessä kohdassa lainatun yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti komissiolle tämän määräajan päätyttyä toimitetuilla luetteloilla ei ole merkitystä nyt käsiteltävänä olevan kanteen kannalta.

31 On siis todettava, että Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut direktiivin mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toimittanut komissiolle asetetussa määräajassa direktiivin 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa mainittua luetteloa alueista.

Toinen kanneperuste

32 Siltä osin kuin on kyse velvoitteesta toimittaa niitä alueita koskevat tiedot, jotka voidaan osoittaa erityisten suojelutoimien alueiksi, Saksan hallitus ei kiistä sitä, että se ei lähettänyt näitä tietoja perustellussa lausunnossa asetetussa määräajassa, mutta katsoo, että ehdotettavia alueita koskevien tietojen keräämisen edellyttämät valmistelutoimet, joihin jäsenvaltioilla oli käytettävissään kolmen vuoden määräaika, voivat käytännössä alkaa vasta vuoden 1996 lopussa, jolloin lomake annettiin tiedoksi jäsenvaltioille.

33 Komissio katsoo, että alueita koskevien tietojen toimittamisvelvoite piti täyttää ennen 11.6.1995. Jos oletetaan, että jokin jäsenvaltio, jolla oli hallussaan luettelo alueista ja alueita koskevat merkitykselliset tiedot ennen 11.6.1995, olisi halunnut odottaa lomakkeen hyväksymistä, se olisi voinut lomakkeen 19.12.1996 tapahtuneen tiedoksiantamisen jälkeen nopeasti merkitä tiedot lomakkeille ja toimittaa ne komissiolle.

34 Komissio lisää, että ottaakseen huomioon lomakkeen viivästyneen hyväksymisen se oli pidentänyt oikeudenkäyntiä edeltävää menettelyä ja osoittanut Saksan liittotasavallalle täydentävän virallisen huomautuksen 3.7.1997 eli paljon lomakkeen tiedoksiantamisen jälkeen. Näin ollen Saksan viranomaisten oli täysin mahdollista täyttää velvoitteensa, joka koski kutakin aluetta koskevien tietojen toimittamista. Perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä eli 19.2.1998 Saksan liittotasavalta ei ollut lähettänyt komissiolle ehdotettavia alueita koskevia tietoja.

35 Ensiksi on täsmennettävä, että vaikka komissio osoitti Saksan hallitukselle virallisen huomautuksen ensimmäistä kertaa 4.3.1996 eli ennen lomakkeen tiedoksiantamista, se lähetti tämän huomautuksen tiedoksiantamisen jälkeen uuden virallisen huomautuksen, jossa asetettiin uusi määräaika direktiivin 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan noudattamista varten.

36 On siis todettava, että direktiivin tiedoksiantamisesta eli 10.6.1992 lähtien jäsenvaltiot tiesivät, minkälaisia tietoja niiden olisi kerättävä toimitettavaksi tiedoksiantamisesta laskettavassa kolmen vuoden määräajassa eli ennen 11.6.1995. Ne tiesivät lisäksi, että nämä tiedot piti toimittaa lomakkeella, jonka komissio laatisi. Direktiivin 4 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa itse asiassa määrätään nimenomaisesti, että näihin tietoihin kuuluu alueen kartta, nimi, sijainti ja laajuus sekä liitteessä III (1 vaihe) eriteltyjen perusteiden soveltamisesta

saadut tiedot ja että ne on toimitettava lomakkeella, jonka komissio on valmistellut.

37 Näin ollen on pidettävä kohtuullisena sitä määräaikaa, jonka komissio myönsi Saksan hallitukselle alueita koskevien tietojen toimittamiseksi lomakkeella, joka sillä piti olla 11.6.1995 mennessä. Saksan hallituksella oli lomakkeen 19.12.1996 tapahtuneesta tiedoksiantamisesta perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättymiseen 19.2.1998 käytettävissään yli vuoden pituinen aika tämän erityisen velvoitteen täyttämiseen.

38 Koska Saksan hallitus myöntää, että se ei perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä ollut toimittanut komissiolle lomakkeella ehdotettavia alueita koskevia tietoja, on todettava, että Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut direktiivin mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toimittanut komissiolle asetetussa määräajassa direktiivin 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa mainitun luettelon sisältämiä alueita koskevia tietoja saman säännöksen toisen alakohdan mukaisesti.

Oikeudenkäyntikulut

39 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Saksan liittotasavalta on hävinnyt asian ja komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, Saksan liittotasavalta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21 päivänä toukokuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toimittanut komissiolle asetetussa määräajassa direktiivin 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa mainittua luetteloa alueista eikä näitä alueita koskevia tietoja kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti.**

2) **Saksan liittotasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Gulmann Skouris Schintgen

Macken Cunha Rodrigues

Julistettiin Luxemburgissa 11 päivänä syyskuuta 2001.

R. Grass C. Gulmann

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja